I. évfolyam. Arad, 1886. Októberhó 13. Szerda. 284-dik szám

Szerkesztőség:
Főtér, Hermann-udvar I. emelet, a külső folyóson.

Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Kiadóhivatal:
Főtér, a törvényszék melletti Neumann-háznak utczára nyiló helyiségében.

Hirdetések díjszabály szerint.
Egyes szám **5** kr. ünnep- és vasárnap utáni szám **3** kr.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI és KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Megjelen hétfőn és ünnepek után is.

Előfizetési árak:
Helyben házhoz hordva:
Egész évre . . . . 12 frt.
Fél évre . . . . . 6 frt.
Negyed évre . . . . 3 frt.
Egy hóra . . . . . 1 frt.

Vidékre postán küldve:
Egész évre . . . 14 frt — kr.
Fél évre . . . . 7 frt — kr.
Negyed évre. . . 3 frt 50 kr.
Egy hóra . . . 1 frt 20 kr.
Hirdetések helyben fizetendők.

A csehek és a keleti kérdés.

Arad, október 12.

Rég megszoktuk volt, hogy a csehek részéről nem várhatjuk azt a különben igen is méltányos eljárást, mit a köztünk létező államjogi viszonyok alapján teljes joggal megkivánhatnók, de hogy sajtója határt nem ismerő dühében odáig menjen, a hol a teljes számbavehetőséget is kénytelenek vagyunk tagadásba vonni, arról csak a magyarfaló »Narodni Listy« legujabb fejtegetései győznek meg.

Ez a tisztelt lap, ugy látszik, a Bach-huszárokért akar rajtunk bosszut állni, midőn a Balkán-szövetség eszméjével foglalkozva, kikel ellenünk azért, amiért mi egy ily szövetség létesitését saját állami biztonságunk szempontjából kivánatosnak tartanók.

Persze a »Narodni Listy« feledi, hogy mi, mint magyar nemzet, nem azt az elvet tartjuk, mit ő hirdet, hogy ubi bene, ibi patria, nem akar róla tudomást venni, hogy mikor mi nem ohajtunk más nemzet nyakán élősködni, ugyanakkor teljes jogunk van azt is kivánni, hogy önállóságunk érintetlen legyen; amidőn mi tiszteletben kivánjuk a nemzetiségek jogait tartani, ugyanakkor teljes joggal elvárhatjuk ugyanezt más nemzetiségektől, és amidőn mi ellene vagyunk annak, hogy önálló szabad nemzetek idegen érdekekért ne áldoztassanak fel, legyen meg nekünk is a jogunk őrködni a felett, hogy legjobb érdekeink szerint alakuljanak szomszédságunkban a külügyi viszonyok.

Azt veti szemünkre a fenn tisztelt lap, hogy mi ösztökéljük a szerbeket, bolgárokat és görögöket arra, hogy Oroszország terjeszkedése ellen tömörüljenek.

Először is ez egyszerüen nem igaz, mert idáig még eszünkbe sem jutott egyik vagy másik nemzetiséget egy vagy más irányban izgatni, másodszor ha tettük volna is, tán tehettük volna legalább is annyi joggal és mindenesetre kevesebb szemérmetlenséggel, mint a mennyivel az orosz politika végzi bulgáriai agitatióit, mert ha a Balkánon a nemzetiségeket önállóságuk biztositására sarkaltuk volna, ez nem a mi egyenes érdekeinkből, de az ők elvitázhatlan javukért történt volna; és ha e jóból valami visszaháramlana reánk, akkor meg kettős kötelességet teljesitettünk volna.

A »Narodni Listy« őrültségnek nevezi a magyarok óhaját a Balkán-szövetség létesitése iránt. Miért? Alkalmasint azért, mert ez keresztezne minden panszláv törekvést. Pedig erről azért is le lehet tenni, mert a monarchia népei eléggé meg vannak arról győződve, hogy boldogulhatásukat legkevésbbé várhatják a mindenható Oroszország jóakaratától, és ha akadnak is oly jó patrioták, mint a milyenek a kérdéses cseh lap táborában vannak, ezek kedvéért aligha fognák a monarchia alkotmányáért a most már Bulgáriáról jól ismert orosz szabadelvüséget felcserélni.

Nagy baja van különben a »Narodni Listy-«nek azzal, hogy a magyarok még álmaikban is orosz kozákokat vagdalnak, s annyira genirozza ez a dolog őt, hogy velünk szemben sok mindenről megfeledkezik.

A cseheknek pedig már nem egy izben volt alkalmuk arról meggyőződni, hogy az ő lételük a mi magatartásunktól is függ és a monarchiában a csehek a legkissebb előnyüket is csak a mi existentiánk közvetett befolyásának köszönhetik.

Ha azok a »kozákok« nincsenek is a mi álmainkban, azért mi nem ringatjuk magunkat illusiókban és nem is élünk abban a boldog hitben, hogy valaha értünk folyjon doni kozákok vére.

És éppen ezért hinni tudjuk, hogy vannak a csehek közt még józanabb felfogásu emberek is, a »Narodni Listy« »coripheusai«nál, a kik belátják, hogy abban a mérlegben, mely a monarchia népeinek önállóságát himbálja, mindig mi képezzük azt a nagy sulyzót, mely mellett a többi kissebb súlyok maguknak is billentik a mérleg tulsó oldalát.

A delegatiók egybehivása. A hivatalos lap tegnap érkezett számában jelzi, hogy a delegatiók Budapestre november 4-re hivattak össze, mely alkalomból a következő két legfelsőbb kéziratot teszi közzé:

I.

Kedves gróf Kálnoky!

A közös ügyek tárgyalása czéljából a birodalmi tanács által az 1867. évi deczemberhó 21-én kelt törvény értelmében az 1886-dik évre megválasztandó bizottságot, valamint a magyar országgyülés által az 1867. XII. t.-cz. értelmében az 1886-ik évre kiküldendő közösügyi bizottságot, másolatban mellékelt kéziratainmal f. évi novemberhó 4-dikére Budapestre egybehivtam, — minélfogva megbizom Önt, hogy az illető előterjesztések megtétele iránt intézkedjék.

Kelt Mürzstegben, 1886. évi októberhó 8-án.

Ferencz József, s. k.
Kálnoky, s. k.

II.

Kedves Tisza!

A közös ügyek tárgyalása czéljából a magyar országgyülés által az 1867: XII. t.-cz. értelmében az 1886-ik évre kiküldendő bizottságot, valamint a birodalmi tanács által az 1867. évi deczember hó 21-én kelt törvény értelmében az 1886. évre megválasztandó bizottságot, a részükre törvényileg fentartott teendők elintézése végett f. évi november hó 4-ikére Budapestre ezennel egybehivom.

Midőn ehhez képest közösügyi miniszteriumaimat egyuttal alkotmányszerü előterjesztéseik megtételére utasitom, megbizom Önt, hogy a magyar országgyülés bizottságának kiküldése s a bizottság tagjainak egybehivása végett a szükséges intézkedéseket tegye meg.

Kelt Mürzstegben, 1886. évi október hó 8-án.

Ferencz József, s. k.
Tisza Kálmán, s. k.

A horvát-ügyek tárgyalására kiküldött magyar országos bizottság hétfőn délután 4 órakor Széll Kálmán elnöklete alatt tartott ülésén folytatta és befejezte a horvát regnicolaris küldöttség üzenetére adandó viszonüzenet részletes tárgyalását, melyet a bizottság csekélyebb módositásokkal egész terjedelmében egyhangulag elfogadott.

A bizottság elhatározta, hogy miután a horvát küldöttség üzenetét magyarra forditva küldte át, ezen udvariasság viszonzásaul a viszonüzenet horvát nyelvre fog fordittatni, az eredeti hivatalos szöveg természetesen a magyar maradván.

A viszonüzenet átküldésével az elnökség bizatott meg.

A bizottság határozata folytán a horvátok fel fognak szólittatni, hogy tekintettel arra, hogy az üzenet és viszonüzenet váltása már irásbelileg megtörtént, a tárgyalások ezentul az ügymenet gyorsitása szempontjából élő szóval közös ülésben történjenek.

Az ülés végén Széll elnök azt inditványozta, hogy Falk Miksa előadónak a viszonüzenetnek, ezen minden tekintetben kitünő államiratnak jeles szerkesztéséért jegyzőkönyvbe iktatandó köszönet és elismerés szavaztassék.

A bizottság egyhangulag elfogadta az elnök inditványát.

A képviselőház kérvényi bizottsága Vizsolyi Gusztáv elnöklete alatt tartott hétfői ülésén a magyar kereskedő ifjak első országos értekezlete által kiküldött végrehajtó bizottságnak, a kötelező vasárnapi munkaszünet behozatala iránt benyujtott figyelemre méltó kérvényére nézve javaslatba hozatott, hogy adassék ki tanulmányozás végett a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszternek.

Országgyülés.

— A képviselőház ülése október 11-én. —

Elnök: Bemutatja a Békés-Gyulán folyó évi augusztushó 29-én megtartott népgyülésnek Haviár Dániel képviselő által beadott kérvényét, melyben az önálló magyar hadsereg felállitása iránt kérvényez.

E kérvény kiadatik a ház kérvényi bizottságának.

Felolvastatik Szathmáry László inditványa, melyben az inditványozó utasittatni kivánja a kormányt oly törvényjavaslatnak még a jelen ülésszakban leendő benyujtására, mely a miniszterek, államtitkárok és főispánoknak ezen minőségben töltött szolgálatuk utáni nyugdijigényét megszünteti — a főszámszék elnökének szolgálatát pedig nyugdijigény tekintetében a többi államtisztviselőkével egyenlő törvényes elbánás alá helyezi.

Az inditvány a szombati ülésben fog indokolás czéljából felvétetni.

Ezután végleg megszavaztatott a 80 millió bankadósságról szóló törvényjavaslat.

Következett a 25. sorjegyzékbe foglalt kérvények tárgyalásának folytatása, és pedig a Janszki-e setből kiindulva, több törvényhatóság és népgyülés által a képviselőházhoz intézett kérvények és feliratok tárgyalása.

Münnich Aurél: T. ház! Ugy vagyok meggyőződve, hogy a katona legyen katona és semmi egyébb, és én a világ egyetlen hadseregét sem képzelhetem más szellemnek mint a katonai szellemnek vezérlete alatt (Helyeslés jobb felől). Ezt pedig a következőkben vélem feltalálhatni. (Halljuk!)

A hadsereg létfeltétele és alapfeltétele: a feltétlen engedelmesség és fegyelem. Ez a két tényező tartja össze a hadsereget, és a hol ez a két tényező nem müködik, ott a fegyveres erővel senki sem birhat.

Sokszor hangoztatják a hadsereg hagyományos, magyarellenes szellemét. Megmondom, hogy felfogásom szerint ez is honnan ered. A tisztet, már mielőtt ismernék, ugy állitják oda, mint magyar ellenes embert és az a közlegény, a ki hivatva van gyakorlatait ezen tiszt alatt teljesiteni, már eleve, mikor a szolgálatba lép, a tisztben nem csupán felebbvalóját, hanem ellenségét is látja. (Zaj a szélső baloldalon.)

És ekkor csodálkozhatunk-e, hogy tiszt és közlegény egyaránt elfogulva és előitélekkel kezdi meg szolgálatát? Csodálkozhatunk-e, hogy annyi feljajdulás történt e miatt? De ezen feljajdulások nem mindig az igazi okból történnek. Gyakran halljuk, hogy egyik-másik közlegény azért szenvedett büntetést, mert magyar, holott valósággal azért büntették meg, mert kötelességét nem teljesitette. (Zaj a szélső baloldalon.)

Én is osztozom a t. urak nézetében, hogy a katonának sem politikával, sem nemzetiségi kérdésekkel foglalkoznia nem szabad. De miután ily polyglott országban, mint hazánk és mint az osztrák-magyar monarchia, nemcsak magyar, hanem német, tót, horvát tisztek is vannak, azt kell-e kivánnunk, hogy a katona első sorban német, tót, vagy horvát legyen, vagy pedig azt, hogy első sorban katona legyen? Én azt hiszem, első feladata, hogy katonai kötelességét teljesitse és csak másod sorban következnek rá nézve az ő nemzetiségének kérdései. (Helyeslés a jobboldalon.)

És midőn én ezt kinyilatkoztatom és ismételve utalok arra, a mit az önálló magyar hadsereg felállitására nézve szerencsém volt elmondani, mellőzni kérem a különvéleményt és elfogadásra a kérvényi bizottság határozati javaslatát. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Apponyi Albert grf: Mindenek előtt reflectál a Münnich Aurél által mondottakra, s azután a következő határozati javaslatot nyujtja be:

Határozati javaslat. Jelen kérvények azon része, mely a hadsereg körében a nyár folyamán előfordult személyváltozásokra vonatkozik, a miniszterelnökhöz f. évi aug. 7-én intézett királyi kézirat folytán további intézkedést nem igényel.

A mennyiben azonban a kérvények a hadseregre vonatkozó általános kérdéseket is érintenek, azok kiadatnak a miniszterelnöknek, oly utasitással, hogy megfelelő módon kezdeményezze azon intézkedéseket, melyek szükségesek arra, hogy az 1867. XII. t.-czikk intentióinak és szellemének helyes megvalósulása a hadsereg intézményeiben eléressék és hogy ezáltal a nemzet és a hadsereg közt azon teljes összhang biztositassék, mely ugy az alkotmányosság követelménye, mint a hadsereg katonai erejének legfőbb tényezője.

Ezután **Münnik** Aurél, **Pulszky** Ágoston és **Helfi** Ignácz szólaltak fel, mire következett:

Tisza Kálmán miniszterelnök: T. ház! Áttérve felszólalásom igazi czéljára, mindenek előtt helyreigazitani tartozom Apponyi Albert gr. t. képviselő urnak igen szép beszédében irányomban elkövetett tévedését. Ő azt mondta: nem elég, hogy ritkák a surlódások, mint a miniszterelnök emlitette, hanem a hadsereg és a nemzet közt benső jó viszonynak kell lenni.

Tökéletesen igaz; de méltóztassék becses figyelmére méltatni multkori beszédemet; ott épen azt mondtam, hogy a viszony a nemzet és a hadsereg közt a lehető legszivélyesebb, a legbensőbb. En sem tartottam tehát, nem is tartanám elégnek, hogy csak a surlódások ritkák legyenek: Ezt csak szavaim helyreigazitásául.

Amit a t. képviselő ur a magyar állam és az összes magyar törvényhozási factoroksouverain hatalmára nézve mondott, az tökéletesen igaz. Tökéletesen igaz az is, hogy az 1867: XII. t. cz. és annak a hadseregre vonatkozó része is csak azért jött létre, azért jött létre tehát a közös hadsereg is, mert ezen összes törvényhozási factorok ezt ugy látták czélszerüen, helyesen elintézhetőnek. De egyben a képviselő ur felszólalása félreértésre adhatna alkalmat; és én annyival inkább kifejezem az iránti nézetemet, mert ezt sok évvel ezelőtt kimondtam már egyszer, nem is ezekről a székekről, és ez az, (Halljuk!) hogy mindamellett, hogy ez igy áll, az 1867: XII. t. cz., tehát annak a hadseregre vonatkozó része, az azon törvény jövetelének története és életbeléptetéséhez kötött clausulánál fogva egyoldalulag sem Magyarország, sem a magyar-osztrák monarchia másik állama által meg nem változtatható.

Nem kell tehát abban az irányban illusiót támasztani, a mely illusió meg nem állhat, de nem is volna érdekünkben ezt az elvet felállitani; mert ha nekünk jogunk volna azt egyoldalulag megváltoztatni, joga lesz a monarchia másik államának is, és akkor igen furcsa esetek állanának be, mert ott meglehet — nem teszem fel — kitörölnék belőle ép azt, ami Magyarországnak legnagyobb biztositékát képezi. (Élénk tetszés jobbfelől.)

Ebben tehát óvakodni kell minden félreértéstől.

Az „ARADI KÖZLÖNY" tárczája

(Október 12.)

Egy detectiv szerelme.

— Az „Aradi Közlöny" eredeti tárczája. —

Buttyinban mindenki ismerte a jó Pávelt, a ki nem volt más, mint a szolgabiró parádés legénye, ki azonban annyi intelligentiát egyesitett magában, hogy irt és olvasott, akár egy megyei irnok.

Tulajdonképpen Buttyánnak hivták, de ő olyan magyarnak tartotta magát, mint akármelyik kurucz a Rákóczi idejében. Ura és parancsolója csak ugy szerette Buttyán Pávelt mint a fáták és a magyar leányok és igy elképzelhetni az ő keservének a nagyságát, a mikor fel kellett huzni a téglaszin-veres nadrágot, s oldalára bajonetot kötöttek, — besorozták honvédnek. Pável itt is remekelt. Egy hét alatt elvégezte az „ujoncz sorványt" és ekkor befogták a zászlóaljirodába küldöncznek, a mit is Pável nagy kitüntetésnek vett.

Valóságos diszfutár volt és a tiszturak a postára is éppen ugy küldtek vele leveleket nyiltan, mint titokban olyan helyre, a hol már a postillion d'amours szerepe kezdődik . . . . . .

Egy napon valami magas állásu csendőrtiszt érkezett a laktanyába. Válogatott életre való embereket a csendőrséghez. Buttyán Pável az emeleti folyosóról nézte, hogy mint szemelik a honvédet — zsandárnak és nagyokat nevetett, a mikor egyik-másiknak azt mondták, hogy „zsandár vagy!"

Egyszer a kérdéses tiszt felpillantott a folyosóra és észrevette a jó képü Pávelt.

— Gyere csak le fiam onnét!

Pável megszeppenve vágtatott le a lépcsőkön és egy percz alatt a nagy csendőrtiszttel szemben állott, még pedig olyan kifogástalan haptákban, hogy az csak ugy csettentett rá a nyelvével.

— Hogy hivnak?

— Buttyán Pável!

— Szeretnél csendőr lenni?

— Nem! jelentem alásan!

— És miért?!

— Mert nagyon szeretem itt a honvédeknél!

— Derék! Hanem azért éppen ilyen emberre van nalunk szükség. Az is katonás élet: Zsandár vagy Pável!

— Hátra arcz! — És Pável zsandár volt.

Másnap már el is vitték le a határőrvidékre Topleczre egy nyomoruságos faluba, hol a Pável szive vérzett, fájt és olyan üresnek, idegennek talált mindent.

De még se. Az idő minden sebet begyógyit eszközeivel és igy Pável is megkapta az ő fájdalmára a balzsamot, a falusi korcsmáros Fatiniczájának a gyönyörü szépségében.

A korcsmáros Grivik egy régi granicsár őrmester volt, a leánya Fatinicza talán a legszebb leány az egész határőrvidéken és hozzá még olyan jó hire volt, mint egy öreg apáczának.

Mi természetesebb, mint hogy Pável törzsvendég lett a korcsmában és szivének minden indulatával megszerette a szép Fatiniczát. Fatinicza sem volt nagyon idegen tőle, de Pável mint jó csendőr, nagy fájdalmára észrevette, hogy a szép leány egy Csupulig nevü korcsmahős szemeinek a rabja, ki már az utolját járja az utolsó pár hold földdel, a mi még meginni való volt.

Hiába szikrázott az öreg granicsár őrmester szeme a Csupulig láttára és hiába volt olyan Pável a csendőr uniformisban, mint egy szép festett kép, az mind nem ért semmit. Fatinicza szerette a duhaj Csupuligot, és apjának daczára titkon találkozott vele sokszor a szilvás kertben.

Alig lehetett tudni, hogy ilyenkor mit főztek együtt a kékellő szilvák alatt a szerelmesek, de elég volt arra, hogy Pável mély és erős gyanuval nézze és kisérje szerencsés vetélytársának minden lépését.

Pável ugyanis nem látta a „Fatinicza" operette-et és igy előre nem sejthette, hogy „mi minden nem történik" meg Fatiniczával.

Igy állott a Pável nehéz sorsa, midőn egy napon a járásbiróságtól kiküldték őt egy másik csendőrrel Hercules-fürdőre, hogy egy katonaszökevény főpinczért letartóztassanak. A szökött katonát elfogták s indultak este vissza Orsova felé. Az egész utat fák és hegyek veszik körül. Gyönyörü szép az egész vidék. A bágyadt fényü hold világa csak emelte a táj szépségét.

Pável elábrándozott sorsáról. Mennyivel jobb volna most is küldöncznek lenni az őrnagy urnál, szeretőt tartani Buttyinban és nem ismerni azt a görbe országot és nem a szép Fatiniczát, kinek nem kell az ő szerelme.

Amint igy társával és a szökött katonával haladtak a forspontos kocsin, kocsizörgés jött közelebb és közelebb, s amint már látható volt a kétlovas fogat, hirtelen két lövés támadt egymás után a hegyek mögül és a kocsiban ülők egyike nagyot kiáltva hanyatlott a saroglyára. A Pável társa a katonaszökevényre vigyázott, mig ő a kocsihoz sietett.

Ott jajgatott vérében a Fatinicza apja, a korcsmáros, kit mind a két lövés mellbe talált.

— Mi történt Grivik ur? — kérdé fürkészőleg Pável.

— Meghalok, — hörgé a granicsár őrmester — mind a két golyó itt van . . . s ezzel a mellére mutatott.

— Nem gondol senkire? Ki tehette?!

Az öreg hörgött még egyet:

— A leányom miatt . . . sohajtá és viszszaesett a szénaülésre és meghalt.

Pávelék beszállitották a halottat és a szökevényt Topleczre, hol másnap a fél falut elfogták, de a gyilkos nem volt köztük.

Pável egy merészet gondolt. Beállitott a járásbiróhoz.

— Talán megvan a gyilkos? — kérdé az utóbbi, a mint a csendőrt belépni látta.

— Meg.

— Meg?! És ki az?!

— Csupulig Juon!

Csupuligot elfogták, s nyolcz hónap mulva Karánsebesen fel is akasztották.

Pável meg volt bosszulva s attól a naptól a szép Fatiniczát nem látta senki Topleczen. Szegény Pável pedig a hogy letelt a szolgálat ideje, nyakába vette a világot és Budapestig meg sem állott.

Éppen akkor nagyban mustráltak rendőröket. Pável mint kiszolgált csendőr bekerült az Andrások közé, s a kiállitás alatt a városligetben volt állandóan „poston".

Akkor történt, hogy a Dobos-féle pavillonban nagyon sokat költekezett egy gyönyörü szép asszony, kiről csak annyit tudtak, hogy nagyon szép.

Egy este egyik fővárosi ékszer-üzletből egy egész halom ékszert loptak el.

Azon este Pável unalmában a Dobos-pavillon belsejét bámulgatva, meglátja a hires szépséget, amint ragyogó ékszerekkel boritott ruhájában egy csomó gavallér közt dorbézolt.

Pável egyszerre csak fejéhez kap, s pár percznyi gondolkozás után kikelt arczczal rohan a társasághoz és felkiált:

— Fatinicza! Fatinicza!

A csábos hölgy egész testében összerázkodott és halotthalványan tekintett Pávelre. Ez alig tudta könyeit elfojtani. De hirtelen erőt vett magán és szigoru hangon mondá:

— A törvény nevében letartóztatom.

A gavallérok a szépség védelmére keltek, de hasztalan. Pável sipjába fujt és csakhamar egy sereg rendőr vitte el a szép Fatiniczát a főkapitánysagra.

Pávelnek éppen olyan jó szimatja volt most Fatiniczájánál, mint előbb Csupulignál, mert a szép demimonde egy tolvaj-bandával állott összeköttetésben.

Pávelt aztán detectivvé tették és most arról nevezetes, hogy ő az a rendőr, a ki a „szeretőjét fogta el . . . ."

A buttyiniak büszkek lehetnek Pavelre a detectivre.

S—m.

Atterek t. képviselőház, magára a határozati javaslatra és arra, hogy miért nem fogadom azt el. Itt igen rövid leszek. Ép azért nem fogadom el, mert Apyonyi Albert gróf t. képviselő ur beszédében némely dolgot igen helyesen, igen alaposan elmondott. Ő ugyanis midőn a függetlensegi párt szónokaival szemben igazolta, hogy ő és a vele egy párton levők legnagyobb része, — gondolom, igy fejezte ki magát, — miért nem vettek részt a nyáron a Janszki-féle ügyben meginditott agitatióban, melyet azok, kiknek az a véleményük, jogosan kezdhettek, de a mely előreláthatólag a külön hadsereg követelésére vezet, mig ők, ha helytelenitettek is sokat, de a közös hadsereg fentartását óhajtják.

Ez volt az egyik tétel. A másik igen helyesen és igen okosan figyelmeztetett bennünket arra, hogy a hadsereget érintő kérdéseknél egyáltalában ha azt akarjuk, hogy nemzet és hadsereg közt a szükséges bensö viszony fennálljon, mindenek előtt nem szabad idegeseknek lennünk.

Ha abból indulok ki t. ház, hogy oly agitatióból keletkezett kérvények folytán nyuljunk a hadseregnez, mely agitatiónak intentiója a külön hadsereg létesitése volt, oly időben, midőn a t. képviselő ur sem tagadhatja, hogy legalább itt a törvényhozás termében az idegesség sok részről még épen nem szünt meg, azt én megérteni s helyeselni nem tudom. (Helyeslés jobbfelől.)

Nem mehetek és nem megyek most abba, van-e szükség, kell-e administrativ vagy törvényhozási uton intézkedést tenni, mert ily kérdés felett ily mellesleg határozni már eo ipso nem tartanám helyesnek, de lehetetlen, hogy mást, mint bizalmatlanságot támaszszon azokban, kik a közös hadseregnez ragaszkodnak, az, hogy minden, bár legszelidebb lépés oly kérvények alapján történjék, melyeknek czélzata a külön hadsereg felállitása. (Helyeslés jobbfelől.)

Ez által azt a nyugalmat elérni, melyet szükségesnek tart a t. képviselő ur is, bizonyára nem lehetne, de lehetne igenis az idegességet minden irányban — itt és ott — fokozni, mely azután ezen kérdésben elmérgesitésre igen, de megnyugtatásra sohasem fogna vezetni. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Higyjék el t. képviselő urak, ezt minden törvény, minden administrativ rendszabály nélkül meg lehet tenni, a mi pedig legsikeresebb lenne arra, hogy a hadsereg szelleme iránt, mint a képviselő urak mondják, teljes megnyugvással viseltessenek, de erre nem képes hatni törvény, nem képes hatni kormány, sem hazai, sem közös hadügyi, sem semmiféle kormány és ez az, hogy hazánk ifjai mentül nagyobb számban lépjenek a hadsereg soraiba. (Helyeslés. Ugy van! jobbfelől.)

Ha évek és évek óta arra törekedett volna minden párt, hogy ez megtörténjék, a helyett, hogy oda hatottak, hogy elijesztessenek a magyar fiatal emberek a hadseregtől, akkor már oly tekintélyes számban volnának ott magyar tisztek, hogy senkinek sem jutna soha eszébe hivatkozni az 1792-ki és az azutáni törvényhozások azon intézkedésére, hogy a magyar csapatoknál lehetőleg magyar tisztek alkalmaztassanak. Mert ha ma nem alkalmaztatnak, annak csak az az egy oka van, hogy nincsenek kellő számmal. (Igaz! Ugy van! jobbfelől. Egy hang a szélsőbaloldalon: És a honvédségnél?) Nincsenek, bocsásson meg a képviselő ur, a honvédségnél sem. Sőt kénytelen vagyok azt saját tapasztalásomból mondani, (Halljuk!) hogy tisztek, kik a 10 esztendő leteltével most már a honvédségbe kell hogy átmenjenek, csak azért, mert ott egyszernél többször kell gyakorlatot végezni, mint ha a közösbadseregnél maradtak volna, képesek ott letenni tiszti rangjukat. Ez tény. (Mozgás a szélsőbalon.) Ha tehát ezen segiteni akarunk, nem gyülöltté, nem utálttá kell azt a pályát tenni, hanem meg kell értetni a magyar ifjakkal, hogy az arra lépésben hazafiui kötelesség van. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

A kisebbségi vélemény előadója azzal végezte beszedét, hogy a ki többet akar, mint a charta, a ki kevesebbet akar, mint a charta, a ki máskép akar, mint a charta, megszegi esküjét.

Igaz, a franczia képviselőházban esküt tettek a képviselők: mi nem teszünk: ha már analogiát keresünk benne, akkor igen kérem, hogy a képviselő urak jegyezzék meg maguknak, hogy én nem akarok többet, mint a charta, nem akarok kevesebbet, mint a charta, de akarom azt, a mit akar a charta. A kik többet kivánnak, mint a charta mond, azok önök, képviselő urak. (Élénk hosszas helyeslés jobbfelől.) Ajánlom a határozati javaslatot.

Ezzel az ülés véget ért.

Külföld.

A bolgár választások. A mit előre lehetett látni, bekövetkezett. Az orosz consulátus, mindjárt a választások kezdetén, zavargásokat scenirozott Sophiában. Tudósitásaink szerint vasárnap délelőtt Sophiában, midőn a parasztok az orosz consulatuson bőségesen ettek és ittak, kikeresték a tüzifa közül a botnak való dorongokat. Az orosz consulatust nagyszámu, de átalában véve békés tömeg vette körül. A szomszédos utczákban őrjáratok járnak, a mi arra mutat, hogy a kormány éber szemmel őrködik. A választási helyiségben teljes nyugalom van. Délután 4 órakor, az orosz consulatuson elrejtőzött montenegróiak forgópisztolylyal lövöldöztek az angol és a német consulatusra, sebesülés azonban nem történt. Mindkét consulatusi épületen láthatók a golyók nyomai. A két consulatus személyzete nagy veszélyben forgott.

Egy másik tudósitás szerint, vasárnap délelőtt 10 óra tájban mintegy 150 paraszt és montenegroi ment az orosz consulatusra, utasitást kérvén, hogy mily magatartást kövessenek a választásoknál. Ugyane csoport tiltakozott a választási bizottság összeállitása ellen. Midőn Nekludow orosz consul az ablaknál megjelent, a csoport „Éljen a czár! Éljen Oroszország!“ kiáltásokkal fogadta. Nekludow Kaulbars táhornok missiójára utalt. Oroszország — ugymond — már is kijelentette, hogy a választásokat nem tekinti érvényeseknek. Nekludow szavai után ismét felhangzott a kiáltás: „Éljen Oroszország!“ mire a csoport a választási helyiségbe ment. A választási bizottságban Vulcsew elnökölt. A tüntetők kijelentették, hogy fel akarják függeszteni a választásokat, melyeket Oroszország nem helyesel és meg akarták gátolni a választás megejtését. A választók azonban bottal és kővel kergették el a tüntetőket, ugy hogy egy pillanat alatt az egész tér megtisztult. Az ekként szétugrasztottak aztán három csoportba verődtek és sebesültjeiket az orosz consulatusra vitték. Összesen öt vagy hat sebesült van. Nagyobbrészt fejükön sebesültek meg s az orosz diplomatiai ügyvivőség személyzete által gondosan ápoltatnak A választási helyiséget egy század katonaság őrzi.

A sophiai népgyülés hire Pétervárt ugy a közönségben, mint a kormány körében is nagy hatást tett. Kaulbars táhornok fellépését különbözőkép itélik meg, nem hiszik azonban, hogy megvondolatlanságból teszi azt, amit eddig tett, hanem ugy vélekednek, hogy meg akarja ismerni a bolgár nép igaz érzületét és ez a czélja körutjának is. Tapasztalatairól azután jelentést fog tenni a cabinetnek.

A legutóbbi események következtében ismét szőnyegre került az occupatio kérdése; bár az illetékes körök nézete erre vonatkozólag némileg megváltozott, mégis bizonyosra vehető, hogy az orosz kormány nem gondol erre a lépésre. Általában, még kormánykörökben is nagy a bizonytalanság az ezután követendő politikát illetőleg és ez első sorban a jövő eseményeitől függ.

Kaulbars a saját működéséről. A „Matin“ levelezőjének Kaulbars tábornok ezeket mondá: „Akármit mondjanak, én beutazhattam az országot s constatálhattam, hogy a népben erősen él az eszme, hogy Oroszország oltalmazója Bulgáriának (?) Constatálhattam azt is, hogy a tisztelet a czár iránt mély a nép szivében. Megvallom, Russcsukban a lakosság nem volt mellettünk. Beszélni akartam a tisztekkel. De Filow ezredes, a dandár parancsnoka, a ki előbb megigérte, hogy elkisér, a kormány parancsára tudatta a tisztekkel, hogy nyomban elcsapatnak, ha szobám küszöbét átlépik. Filow azután mentegette magát, hogy nem tarthatta meg szavát. Csak ejtsék meg a bolgárok a választást: nagyon megfeszitik az ijat, ugy, hogy el fog pattanni. En tovább utazom, a nelkül, hogy tervemet módositanám. Holnap Sumlába megyek.“ Az ottani levelező jelentése szerint Kaulbars ott a Zankow-párt küldöttségét fogadta. Kaulbars jókedvü s a sikertelenség nem hangolta le.

Legujabb posta.

— **A bolgár választások a kormány győzelmével** végződtek. E nagyfontosságu hirt erősitik meg ritka egybehangzással a Sophiából október 11-én kelt tudósitások. A kormány jelöltjei nagy többséggel győztek. A vidéken is a kormány jelentékeny többséget nyert, különösen a keletruméliai választókerületekben, hol egyetlen egy ellenjelölt sem kapott többséget. Sophiában reszti 9 órakor hirdették ki a választások eredményét. 1800 választó közül 1700 Stambulowra, Radoslawowra es Ivancsowra szavazott. Ezenkivül megválasztották Merow ügyvédet és négy helybeli polgárt. Karawelowra, kétszinü magaviselete miatt, négyszavazatesett.

Várnában és Widdinben, hol orosz consulatusok vannak, a sophiaiakhoz hasonló események játszódtak le. Wraczában és Belle Slatinóban a lakosság nem vett részt a választásban. Dubniczában rablófőnökök a helyettes kerületi főnököt s a két kormánypárti jelöltet meggyilkolták. Egyébiránt mindenütt nyugalom uralkodik.

A sophiai orosz consulatus épületében összegyült földmüves népet rendőrök és katonák oltalma alatt a laktanyába vitték, honnan az éj folyamán elbocsátják, hogy a lakossággal való összeütközés elkerülhető legyen.

A város nyugodt.

Kaulbars Sumlába érkezett, hol egy tizezer főnyi népgyülés ellene s a kormány mellett nyilatkozott.

A választások eredménye a következő: Megválasztatott összesen: 420 kormánypárti és 20 Zankow (orosz) párti. Ötven kerületből még ismeretlen a választás eredménye.

Ez a helyzet képe, a mi természetesen idegessé tette az orosz ügyvivőséget Sophiában és az ügyvivő három jegyzéket adott át a kormánynak. Az elsőben ez foglaltatik:

„Kaulbars tábornok parancsára megszüntetem a jegyzékváltást, egyszersmind tudatván önökkel a tábornok erélyes megrovását azon körjegyzék tartalma és alakja miatt, mely megtiltja a külföldieknek a választásokba való beavatkozást“. — A másodlik jegyzék a választásokat törvénytelennek nyilvánitja és a harmadik tiltakozik a tömegnek az orosz consulatus ellen intézett támadása ellen. — E jegyzékek közöltettek a hatalmak képviselőivel. A kormány a jegyzékeket megczáfolni szándékozik.

TÁVIRAT.

— **A honvédelmi miniszter a Janszki-ügyben.** —

Budapest, október 12. (Az „Aradi Közlöny“ eredeti távirata.) A Janszki-ügyben Fejérváry Géza b. honvédelmi miniszter holnap nagyszabásu beszédet fog tartani a képviselőházban.

Előfizetési felhivás

az

„ARADI KÖZLÖNY“

politikai napi lap

(megjelen vasárnap és ünnep utáni napon is)

1886. évi utolsó (okt.—decz.) negyedére:

helyben, házhoz hordva. . . . 3 frt — kr

vidékre, postai szétküldéssel . . 3 frt 50 kr.

Az **„Aradi Közlöny“** előfizetői a **„Gombostü“** cz. szépirodalmi havi közlönyt dij mentesen kapják.

Nehogy a szétküldésben fennakadás történjék: kérjük az előfizetési pénzeket legczélszerübben postautalványnyal — f. hó végéig beküldeni.

Hirdetések jutányos, kereskedelmi hirdetések fölötte olcsó áron vétetnek fel.

Az „Aradi Közlöny“
kiadóhivatala.

NAPTAR.

Október 13. Szerda. Róm. cath. napt. Kálmán, Ede. — Prot. naptár. Kálmán, Ede. — Görög-orosz naptár (október 1.) B. A. o. — Nap kél 6 óra 16 perez. Nyugszik 5 óra 15 perez.

Október 13. Arad szab. kir. város rendes havi közgyülése d. u. 4 órakor.

Okt. 15. Aradmegye közigazgatási bizottsági ülése d. e. 9 órakor.

Október 25. Aradmegye törvényhatósági közgyülése délelőtt 9 órakor.

HIREK.

Arad és Vidéke.

— **Cholera-nostras Aradon.** A tegnapelőtti betegedési esetnél már orvosi vélemény is látott bizonyos choleratüneteket, tegnap pedig a szél-utcza 4. szám alatt elhalt Prekup Zachariás fölboncolt hulláján határozottan constatálva letta **cholera-nostras esete.** Ez a szegény ember hétfőn este még jóizüen vacsorált, s egészségesen feküdt le, éjfélkor már hány-székelést kapott, s a reggel 6 órakor előhivott orvos, dr. Krohnstein nem birta az életnek megmenteni, ugy, hogy 9 órakor el is hunyt. Hulláját tegnap délután boncolták föl, s ez alkalommal hivatalosan lőn constatálva az a tény, miről azt itt közölt főkapitányi értesités sorai szólnak:

Prekup Zachariás, 35 éves, gör. kel. nős, két gyermek atyja, kurticsi születésü, aradi lakos, vasuti munkás, a szél-utczai 4 ik számu házban ma reggel hirtelen elhalt; hullája az alsótemető halotti csarnokába kiszállitatván, a tiszti orvosi hivatal közegei által több magánorvos jelenlétében felboncoltatván, a halál okául heveny cholera-nostras állapittatott meg. A fertőtlenités a legerélyesebben foganatosittatott.

— **Kedvezőtlen arány.** Arad városában a mult héten elhalt 44 egyén, s született 28 gyermek, az elhaltaknál 1000-et véve alapul az évi arány 59 $^{4}/_{10}$; a születetteknél pedig 44$^{5}/_{10}$; e szerint a népesedési arány kedvezőtlennek mondható.

— **Ellenőrzési szemle** lesz az aradi várban, október 18—23. napjain, melyeken az 1876—78, 80. és 82-ik évben besorozott s ez idén gyakorlatra be nem hivott közös hadseregbeli szabadságolt és tartalékos állományu legénysége reggel 9 órakor katonai igazolványával megjelenni tartoznak.

— **Esküvő.** Kiss Mór az első magyar ált. biztositó társaság temesvári főügynökségének tisztviselője tegnap esküdött örök hüséget az aradi izr. imaházban May Berta kisasszonynak, özv. May Gusztávné kedves és szép leányának. Az esküvőn jelen volt dr. Ágai Adolf fővárosi irótársunk is. Tartós boldogságot kivánunk az ifju párnak.

— **Elárverelt kincstári épület.** A kincstári telkek és épületek elárverezése tegnapra volt kitüzve. Az aradi adóhivatali épületet, 17,260 frt kikiáltási ár ellenében Hendrey Pál 18,859 frtért vette meg. Az ügyészségi épületre versenyző nem jelentkezett, s igy az nem adatott el.

— **Sensatiós párbaj** készül Aradon. Vér fog folyni, piros vér, mert nagy és elkeseredett az ügy, mely a kardokat összeméri. Egy egész szövetkezet az, mely vért kivan“, és e szövetkezettel szemben egyedül áll, magára hagyva, védtelenül a — szinházdirector. Az aradi vendéglősök ugyanis testületileg elhatároztak, miszerint a mai modern társadalom követelményeinek megfelelőleg, lovagias uton köszörülik ki azt a csorbát, melyet a szinházdirector jövedelmükön az által üt, hogy a legtöbb előadást késő órákig elhuzza. Avagy nem lehetne-e például az „Arany ember“-ből — mondják ők — az utolsó képet elhagyni s bevégezni ott, hol Timár Noemi karjaiba dül? Hisz a publicum e jelenet hatása alatt sokkal vidámabb (s talán éppen korcsmába vonzó) hangulattal távoznék a szinházból, mig az utolsó gyilkos jelenet sötét, és elkomorító szineivel egyenesen haza kergeti az embert? És aztán kinek van kedve oly későn vacsorálni ebben a cholerás időben, mikor Darányi orvos ur egyenesen mindenkinek a lelkére köti, hogy korán étkezzék. Elvégre is ez türhetetlen. Mint illetékes forrásból értesülünk a segédek már meg is jelentek a director urnál. Ez szokott szivélyes modorával fogadta őket s tájékozást nyervén kivánságukról, általános meglepetés között előadá, hogy őt a hosszu előadások tartására egyenesen és kizárólag a vendéglősök iránti jóakarat inditotta. Mert hiszen épp ez előadások azok, melyek a publicumot — megéheztetik. A segédek megnyugodva távoztak, azt azonban, vajjon a párbajra kész szövetkezet is megnyugsaik-e e nyilatkozatban, nem tudjuk. Mindenesetre érdekkel várjuk a már is nagy feltünést keltett ügy fejleményeit.

— **Árverés és árlejtés a városnál.** A városi gazdasági ügyosztályban a kiskörutnak a megyeház-utczától a Petőfi-utczáig terjedő csatornázására s az ezzel kapcsolatos feltöltés elkészitésére tegnapra kitüzött árlejtésen a legolcsóbb ajánlatot Peregrinyi Páskuole tette, ki a 3687 frt 88 krra tervezett munkálat árából 2$^{6}/_{10}$ százalékot engedett. A bor, sör és pálinka mérési jognak a heti és országos vásárokon leendő használatáért Puttich Zsófia volt a legtöbbet igérő 682 frt 50 krral; ez már a harmadik árverés, mert sem az elsőt 515 frttal, sem a másodikat 606 frttal a közgyülés nem hagyta jóvá.

— **Meghivó.** A „Kölcsey-egyesület“ választmánya októberhó 14-én, d. u. 5 órakor a városháza emeleti kis termében ülést tart. Az elnökség.

— **A makói kiállitás.** Makóról sürgönyzik lapunknak: A fényesen sikerült csanádmegyei gazdasági- és ipar-kiállitás a tartós, tömeges látogatás folytán: október 17-én este fog berekesztetni.

— **A barakkórház készen van.** A cholerajárvány betegeinek elhelyezésére épittetett barakkórház teljesen elkészülvén, miután a közegészségi- és épitesi bizottság által átvizsgálva kifogástalannak találtatott, épitővállalkozóktól tegnap délelőtt át is vétetett,

— **Veszedelmes lövés.** Hada Mihály pankotai lakos Drancsán Mitru ugyanottani lakost e hó 9-én a pankotai uradalmi szőllőben (állitólag véletlenségből) ugy meglőtte, hogy az szörnyet halt. A tettes el van fogva,

— **Utóhang a radnai catastrophához.** Még mindig lehet a mult hó 12-én a radnai templomban történt szerencsétlenségről olvasni itt-ott, még a hivatalos iratokban is. A templomi tolakodás borzalmas scénájáról beszél a radnai szolgabiró körözése. Akkor ugyanis agyongázoltak ott egy leányt, a kit másnap el is temettek, de hogy ki és hová való volt, azt még ma sem tudják. A fiatal 13 éves leány keresztneve állitólag Kati volt, szőke haja és kék szemei voltak. A szolgabiróság most az egész vidéken keresteti az eltemetett leány szülőit.

— **Kocsi-tolvaj.** Sóvári Péter kurticsi vasutőr kocsiját az őrháznál levő szinből tegnapelőtt hajnalban valaki ellopta, valószinüleg ugy gondolkozván, hogy az őr, ha utazni akar, menjen vasuton.

— **Talált kulcsok.** A főispán temetése alkalmával a főtéren egy csomag apró kulcs és pedig két szekrény- s három lakatkulcs találtatott. Igazolt tulajdonosa átveheti a rendőrségnél.

Hazánk és a főváros.

— **Egy király rokonszenve.** Kedves emlék hátrahagyásával utazott Milán szerb király körünkből haza Belgrádba. Lovagias és nyilt modorával igen megnyerte ama főurak rokonszenvét, kiknek társaságában pár napig vadászott. Nyiltan fejezte ki rokonszenvét a magyar nemzet iránt is és bucsuzáskor egyebek közt ezt mondta a székesfehérvári polgármesternek: „Nagyon örülök Székesfehérvár kifejezett meleg rokonszenvének, melyet ugy tekintek, mint a magyar nemzet rokonszenvét; minden erőmből rajta leszek, hogy a baré

A Kumjasszin-család.

[10. Folyt.] (Regény.)

Irta: *Henry Gréville.*

— Az „Aradi Közlöny“ számára forditotta: H. G. —

XI.

A grófné megmagyarázza unokahugának a házasság jelentőségét.

Lissza összeszoritotta ajkait és hallgatott.

„Az unokanővéred iránt érzett határtalan barátságról tett nyilatkozatod nevetséges modora egyedüli oka annak, hogy nem remélt rangot és gazdagságot elszalasztottál. Az az időszerütlen fellángolás, az az idétlen eszme, hogy inkább meghalsz, semhogy unokanővéredet elhagyd, hütötte le barátunknak és szomszédunknak irántad táplált jó akaratu érzelmeit. Azt gondolta magában, hogy te egy egészen közönséges dolgot, két együtt fölnevelkedett leánynak egymás iránt való hajlamát tulzod. Ez a hevesség, ez a tulhajtás egy fiatal leánynál nem tetszett neki és csak a te ügyetlenségednek tulajdonitandó, hogy hallgatott. Az Isten ujját kell ebben látnunk és tisztelnünk, mely néha látszólag csekély indokokat használ föl czélzatainak valósitására.“

A grófné beusőleg elégült volt és ezért tisztelte az Isten ujját, mely e szerencsétlen házasságot meggátolta.

Lissza hallgatott. Szive forrongott és attól félt, hogy az ajkait elhagyó első szavak horderejét nem képes felfogni.

Szerencsére a grófné rögtön folytatá:

„Miután elérkezett az idő, melyben veled a házasságról beszélni lehet, el akarom mondani neked mindazt, a mit minden anya gyermekének a világba lépéskor elmondani tartozik.“

Az „anya“ szónál, szokás szerint, a kéz a muffból felszinre került; azonban a lesütött szemü árva annyira el volt gondolkozva, hogy a grófné, miután haját megsimitotta, kezét ismét visszadugta.

„A házasság,“ folytatá a grófné, „a világ teremtése óta létező isteni intézmény. „Az asszony hagyja el atyját és anyját, hogy férjével egyesüljön és egy testté váljanak“, mondja a szent irás. A házaséletbe való belépés tehát a legfontosabb esemény a nő életében. A házasság által nyeri meg a jogot arra, hogy egyedül járhasson, saját nevében intézkedjék, bársonyt és gyémántot viseljen, — ha vagyoni viszonyai megengedik, — egyszóval mindent tehet, a mit a törvény és az illem megenged, de a mi a fiatal leányoknak el van tiltva. Azonban kötelezettségeket is vesz magára és ezek közt első sorban áll az, hogy férjét szeresse és neki engedelmeskedjék.“

A grófnénak lélegzetet kellett venni.

„Férjét szeretni és neki engedelmeskedni?“ ismétlé Lissza.

„Igen, gyermekem, ez az első kötelessége. A férjhez menő nő Isten előtt esküszik meg, hogy férjét szeretni fogja, hü lesz hozzá és neki engedelmeskedik. Ez a legünnepélyesebb eskü és nem szabad azt csupán ajkainkkal mondunk, hanem szivünkből kell jönni és élethossziglan való hüséggel kell megpecsételni.“

A grófné e szavakat oly mély meggyőződéssel mondta, hogy Lissza szive elágyelt és arcza kevésbé merev kifejezést öltött.

„Ne feledd tehát gyermekem, hogy férjedet jobban kell szeretned, mint önmagadat, az ő boldogságát a saját boldogságodnak, az ő örömét a saját örömödnek, az ő barátait a saját barátaiduak elébe kell helyezned. „Az én jármom a szeretet járma,“ mondja az Ur!“

„Nem fogom elfeledni“, szólt Lissza szilárd hangon.

A grófné kissé meglepetve nézett reá. Csodálkozott, hogy valaki szükségét érzi az általa nyilvánitott elvek megerősitésének. Ebben különben nem rejlett semmi rossz, folytatta tehát:

„Hogy azonban az ember a házasságban boldog lehessen, annak egyforma állásuak között kell létrejönni, és a Súrov herczeget elidegenitő szavaid esztelenségében ezért látom az Isten ujját. Nemes családból származol, nekem unokahugom vagy; atyád a csatamezőn becsülettel megállta helyét és sebeiben halt meg; de csak egy egyszerü ezredes volt és anyád az apró vidéki köznemesek közé tartozik.“

„Atyám a haziért halt meg!“ szól Vaszszilissza fejét fölemelve.

Szavát a könyek akarták elfojtani, csak nagy erőfeszitéssel birta azokat leküzdeni. Szárazon maradt szemei hevesen fájtak, kezeivel védte őket.

„Méltányolom érzelmeidet,“ szólt a grófné gyöngéden.

Oda hajolt unokahugához és oly gyöngédséggel csókolta meg homlokát mint még soha.

Ez a dédelgetés a szegény gyermek szivét annyira meghatotta, hogy zokogásban tört ki, de rögtön elfojtotta azt, mert a grófné gyülölte a fölösleges izgalmakat; hogy azok szükségesek-e vagy sem, azt természetesen önmaga állapitotta meg.

„Azt hiszem, hogy mi, a gróf és én, tehetségünk szerint helyettesitettük nálad az atyát. Bármily nagyok voltak is atyád érdemei, de azért nem kevésbé bizonyos az is, hogy sokkal magasabb körben növekedtél föl, mint a minőre házasság utján számitanod szabad.“

„Miért, néni?“

„Mert . . .“

A grófné zavarba jött és késett a feleettel. Miért is? Elhatározta, hogy a csomót keresztül vágja.

„Mert nincs vagyonod, és mert a nősülő férfi azért, amit magával hoz, egyenértéket követel: tehát rangot, állást és vagyont. Nem tartozol a fönemességhez, nincs vagyonod, tehát hozzád illő férfihez fogsz férjhez menni. Különben törekedni fogunk neked olyan férjet szerezni, a ki náladnál kissé gazdagabb. Hozományul adok neked 10,000 rubelt, melyek kamatait huszonegy éves korodig huzod; ezenkivül kapsz ötezer rubel értékü kelengyet, fehérnemüt, ruhákat, ezüstöt és házi eszközöket . . . . . és te ezt nem köszönöd meg nekem?“

A grófné e kérdést oly hangon tette föl, hogy Vasszilissza a sértést igen, de a jóakaratot nem találta meg benne.

„Köszönöm néni,“ szólt csaknem hasonló hangon. Egyuttal lehajolt a néni keztyüjéhez és azután ismét felegyenesedve ült.

A grófné csókot nyomott prémes fövegének bársonyára; érezte, hogy daczolnak vele, de nem tehetett ellene semmit. Ezért folytatá:

„E télen estélyeket fogok adni. Decemberi első csütörtökén bál lesz nálam és akkor bemutatlak a vendégeknek. Jövő tavaszig férjhez kell mened és a következő télen Zinát fogom bevezetni a társaságba.“

„Akkorra férjhez kell mennem?“ kérdé Vasszilissza közönyös hangon.

„Természetesen! válaszolt a nagynéni kelletlenül. „A te kedvedért e télen meghivandó férfiak, nehány mellőzhetlen kivétellel, nem olyanok lesznek, a kik az én leányomra igényt tarthatnak.“

A pohár csordultig telt. Vasszilisszát egy pillanatra oly érzés fogta el, mintha a kocsiajtón ki akarna rohanni . . . . de csakhamar meggondolva magát, az unokanővérére való tekintet visszatartotta őt.

„Zina vigasztalhatatlan lenne“, gondolá magában.

„Köszönöm jóságát, néni“, szólt a grófnéhoz nagy megerőltetéssel, „igyekezni fogok azt megérdemelni“.

A grófné meg volt nyugodva . . . még hosszasan beszélt a férjes nőnek a társadalom iránt való kötelességeiről. Unokahuga oda se hallgatott.

„Ó Zina anyja és jóltevőnőm,“ mondogatta folyton magában.

Végre elértek a postaállomásra és a fia rugdalódzása által megrontott éji nyugalmáért magát kárpótolni akaró grófné Lisszát elküldte.

Miután a nagy utazókocsiban mindnyájan nem fértek el kényelmesen, Zenaidenek eszébe jutott, hogy Vasszilisszával a hátsó inasülésen foglaljanak helyet. A bennlevőket elküldte és örvendezve kapaszkodott föl unokanővérével. Itt zavartalanul cseveghettek.

„Csak mama észre ne vegye,“ szólt Zina; „de reménylem, hogy aludni fog. . . . Különben, ha korholni fog, minden felelősséget magamra veszek.“

Ezuttal a mama csakugyan aludt és nem vett észre semmit.

(Folyt. köv.)

ág kapcsát, mely most a két nemzet, a magyar és szerb közt fennáll, mentül szorosabbra fűzzem és tartóssá tegyem, mert arra mindkét nemzetnek szüksége lesz." Milán király, a hol csak alkalma nyilt, igazi fejedelmi bőkezüséget is mutatott és különböző ipari czikkeket is rendelt meg belgrádi palotája részére.

— **Öngyilkos képviselő.** Mint egy a képviselőház elnökéhez érkezett távirat jelentette, Imre Aurél orsz. gyül. képviselő Eperjesen vasárnap hirtelen meghalt. Egészséges fiatal ember lévén, a hir nagyon meglepő volt. Csakhamar azonban szomoru magyarázatot nyert, mert egy ujabb távirat tudtul adá, hogy a fiatal képviselő öngyilkosságnak esett áldozatul. Imre Aurél 34 éves volt. 1852. február 2-dikán született a szepesmegyei Stoószon. A család eredetileg székely eredetü, de egy ága rég kiszakadt Felső Magyarországba. Ez ágból eredt Imre Aurél, ki középiskoláit és a jogot Kassán végezte, már 24 éves korában ügyvédi oklevelet kapott s a fővárosban nyitott irodát. Később megnősült, egy fiatal rokonát (szintén Imre leányt) vevén nőül. Az utolsó választáskor a csik-szentmártoni kerületben lépett föl függetlenpárti programmal s többséget nyert. A pártnak tevékeny tagja volt s egy izben, a tavalyi költségvetés targyalásakor, beszédet is tartott. A ki vele az utóbbi időben érintkezett, vidám élénk modoráról nem is sejthette, hogy szomoru viszonyok közé jutott. Igen uri módon élt, fényes lakást tartott, számozatlan kocsin járt, Sárosmegye egy kisebb fürdőjében diszes nyaralót épittetett s általában sokkal többet költött jövedelménél. Ez adósságokba keverte s lejtőre vitte. Valószinü, hogy apósától, ki Sárosban lakik, kért utoljára segélyt, de bár ez jól rendezett viszonyok közt él, (nyugalmazott jószágigazgató és földbirtoka is van), nem mentheté meg anyagi bajaiból. Ugy látszik, az öngyilkosság erkölcsi kényszerüség következménye. Özvegye és több kis gyermeke maradt. A részletek, melyeket e szomoru eset előzményeiről beszéltek, igen nyomasztólag hatottak a szerencsétlen véget ért fiatal férfi ismerőseire és elvtársaira.

— **A cholera.** Az utolsó huszonnégy óra alatt a fővárosban ismét 15 ujabb betegedés történt, haláleset pedig 9. Az ujabban megbetegültek közül négy halt meg, még pedig hárman igen rohamos, alig pár óráig tartott betegség után. Egy beteg a honvédlaktanyából került a járvány-kórházba, hol most 52 beteg fekszik. A járványról Patrubány Gergely főorvos jelentést tett a főváros közigazgatási bizottságának ülésén is; adataiból kiemeljük, hogy szeptember hó folyamán 124 cholerin, 83 cholera-nostras és 315 ázsiai cholera-eset fordult elő, cholera-haláleset pedig 169; legtöbb beteg a József-, Teréz- és Erzsébetvárosokból került, melyeknek nincs jó ivóvizök; a betegek majdnem kizárólag a kedvezőtlen élelmezési és lakásviszonyokkal küzdő alsóbb néprétegből valók. Az uj barakkórház már elkészült, de nincs reá szükség, mert a régiben is száznál több cholerabeteg számára van hely s az üres ágyakat himlóbetegek számára fogják igénybe venni. — A vidéken ujabban a csallóközi Böösön, a baranyamegyei Batinán fordultak elő egyes cholera esetek. Szegeden a legutóbbi huszonnégy óra alatt 27 ember betegedett és 12 halt meg s eddig, egy hét alatt 230 betegedés és 108 haláleset történt.

— **Uj rendőrségi palota a fővárosban.** A miniszterelnök, mint belügyminiszter, a törvényhozás jóváhagyásának fentartásával, — mint a „Budapester Correspondenz" értesül, a jelzálogbanktól a volt „Európa" szállodát a fővárosi rendőrség számára megvásárolta.

— **A Herbert-Christen-ügy**, mely már oly sok port vert fel és egy párbajra is szolgáltatott okot, az illető felek által lovagias uton fog elintéztetni. Herbert ugyanis Pécsről feljött a fővárosba és Christen hadnagyot, a ki ugyan még nem gyógyult fel sebeiből, Hentaller Lajos és Borostyáni Nándor által akarta provokáltatni, eddig azonban megbizottai nem találkozhattak a tisztekkel és csak névjegyeiket hagyták hátra. Az ügy elintézése, tekintettel Christen állapotára, csak napok multán történhetik meg.

— **Ölelve ölte meg.** Kézdi-Vásárhelyről irják: Egy Torzsa János nevü honvédtiszti szolga, a mint gazdája hátultöltő fegyverét vitte az utczán, találkozott egy jó barátjával Bedő Antallal. A jó barátok összeölelkeztek s ölelkezés közben a fegyver, melyről Torzsa nem tudta, hogy töltve van, elsült. A golyó Bedőnek a mellébe furódott s azonnal eszméletlenül rogyott össze. A kórházban még eszméletre tért s maga mondta, hogy Torzsa a legjobb barátja s a lövés véletlenül történt. Csakhamar kiadta lelkét. A szerencsétlen, kétségbeesett Torzsa most fogva van,

— **Férj és szerető** czim alatt olvassuk a „Szegedi Hiradó"-ban a következő esetet: Véres gyilkosság történt szombaton éjjel a dorosmai tanyákon. Nagy Pál János jómódu dorosmai gazdát szombatra virradóra a házától pár száz lépésnyire szétzuzott fejjel, meggyilkolva találták. Nagy Pál pénteken este János nevü 8 éves fiával a lovait kivezette legelni a tanyájától nem messze eső rétre. Kis fia pár lépésnyire feküdt le az apjától s nem sokára mélyen elaludt. Az apja még sokáig fönt virrasztott, s éjfél tájban, mikor a kis fiu éppen fölébredt, benyügözte a lovakat s a felöltőjébe burkolózva elaludt. A fiu szin-
[...]lt s kora hajnalban ébredt fel;
[...] az idő csipős volt, felkelt s besza-
[...]ába, a rövidebb utat választva, nem
[...]pja feküdt. Odahaza egy-két óráig
[...]el a családfő kimaradása, de
[...] reggeli 6 órakor sem került elő,
[...] fia keresésére indultak. Alig pár
[...] megtalálták a holttestét az ut-
[...]ott fejjel, véresen. Rövid idő
[...]ent a gyilkosságnak s a kör-
[...]ők suttogni kezdték, hogy ki kö-
[...]tettet. Valamelyik a Kappan fiuk
közül, a kik ott juhászkodnak, a dorozsmai tanyákon s csak nemrégiben is a környék füle[...]allatára fenyegették Nagy Pál Jánost, hogy [...]ltják az életét. A két Kappan testvért még [...]nap délelőtt elfogatta a dorosmai elöljáró[...]g. Az egyiknek, Mihálynak, a keze és csiz[...]ája még véres volt, mikor a pandurok elfog[...]k. A gyilkosság oka, amint a vizsgálat kideritte, szerelem volt. Kappan Károly hosszab ideig szolgált Nagy Pál János házánál s a Nagy Pálné szeme megakadt az erőteljes, nyalka legényen. Aratáskor kinyilt a férj szeme és Kappan Károlynak pusztulnia kellett a háztól. A menyecske azonban nem szünt meg szeretni az elkergetett legényt, s csak Nagy Pál Jánosnak kellett a föld szinéről eltünnie, hogy a juhászlegény 100 hold első minőségü feketeföld urává csapjon föl. Igy érlelődött meg a Kappan testvérekben a gyilkosság gondolata, a mit szombaton hajnalban hajtottak végre, — még ugyan nem tudni, vajjon maga Mihály-e, vagy — ami valószinübb — mind a ketten. A két testvért a dorosmai szolgabirói hivatal átadta a kir. ügyészségnek.

— **Rövid hirek.** Az academia harmadik osztálya a másodelnökké lett Stoczek József helyébe Than Károly tudósunkat választotta meg elnökévé. — Kőszeghy Károly, az operaszinház jeles veteránja, sulyosan megbetegedett. — Uj ipariskola nyilt meg a fővárosban, a külső váczi-uti gyártelepesek részére. — A himlőjárvány aggasztóan állandó a fővárosban; jelenleg is 151 ember van ápolás alatt, naponta 5—10 ember hal meg benne. — A Gazdagh-féle bünpörben hétfőn, a tárgyalás hetedik napján, fejezik be a bizonyitási eljárást. — Karczag és Gyöngyös városok elhatározták, hogy artézi kutat furatnak. — Zimonyban hir szerint elfogták Plessinger Ernőt, a Budapestről megszökött rablógyilkost. — Mándy Samuné urnő balesetét illetőleg, melyről lapunk tegnapi számában már megemlékeztünk, ujabban azt irják, hogy a véletlenül elsült revolver golyója által okozott sérülés csupán egészen jelentéktelen bőrhorzsolás.

A nagy világ.

— **Fekete vasárnap.** Szerencsétlen nap volt Bécsben a vasárnapi. Nem kevesebb, mint hét öngyilkosságot és öngyilkossági kisérletet jegyzett fel a helyi krónika. Legtöbbnyire életuntság és nyomor üzte a szerencsétleneket a halálba. Köztük volt a fiatal Materna pénztárnoknő, a hires énekesnő rokona, meg egy 70 éves kocsis sat. Más szerencsétlenség is történt. Báró Pereira nyug. százados lakásán az inas töltényeket készitett. Egy font lőpor volt az asztalon, mely a gázcsövet javitó munkás eldobott gyufájától tüzet fogott és felrobbant. A munkás, a szobaleány és az inas felesége megsérültek.

— **Babonás szerelem.** Csinos fiatal leánynak, tisztességes család gyermekének, gyült meg nemrégiben a baja a bécsi fenyitő törvényszékkel. Babonás hit juttatta a vádlottak padjára; lopott szerelmet vélve magának biztosithatni általa. Sorsa Bécsben közbeszéd tárgya. Szegény leány egy hivatalnokot szeretett, a ki állitólag házasságot is igért neki, de aztán más, gazdag leányt vett feleségül. A megcsalt leány egy hirhedt kuruzslónőhöz fordult. Azt kérte tőle, csináljon valamit, hogy a hütlen szive visszatérjen hozzá, az akadály, a fiatal asszony pedig elpusztuljon még a föld szinéről is. A vén banya megigérte, hogy kieszközli ezt. De hét forintra, hét rőf finom vászonra s hét lopott kanálra van szüksége. A lopott kanalakat, mint mondá, különböző varázsimák közt el kell ásnia. A boldogtalan leány hitt s megszerezte, amit az öreg asszony kért. A lopás azonban kiderült s a babonás leányra a vádlottak kemény padján szomoru ébredés vár.

— **Ilyen se volt még.** Egy ismert párisi müvésznek szélütés következtében meghalt a felesége. A müvész, — joggal-e vagy a nélkül, azt nem tudni, — neje hirtelen halálát egy ugynevezett „barátné" látogatásának tulajdonitotta, a ki a szerencsétlennek minden előkészités nélkül adott tudtára egy rossz hirt. A müvész olyannyira meg volt győződve arról, hogy a barátnő szándékosan cselekedett igy, hogy a gyászjelentésbe, melyet ismerőseinek küldött, ezt irta: „Ezennel meghivom önt nőm, X. asszony temetésére, a kit Y. asszony meggyilkolt."

— **Mészárszék a vérpadon.** St.-Denis-du-Sig algiri városban a minap halálra itéltek két mohamedánt, a kik egy egész családot meggyilkoltak E hó elsején vezették az elitélteket a nyaktiló alá. Az első nehány pillanat mulva megszünt élni. Rögtön utána a nyaktiló alá hajtották a másik elitélt fejét. A hóhér lebocsátotta a nyaktiló kését, s a következő pillanatban az iszonyat kiáltása hangzott minden ajkról. A kés nem metszette el egészen, csak bevágta a nyakat, s a fej ott függött félig levágva. A hóhér teljes erejéből ránehezedett a kés hátára, hogy levágja a nyakat, de hasztalan. Föl kellett huzni ujra a bárdot, mialatt a kinosan vergődő szerencsétlent három hóhérlegénynek kellett fogni. Lebocsátották a bárdot ujra, de a fej még akkor sem hullott alá a kosárba. Végre is a hóhérnak kést kellett elővenni, s ezzel metélte el az utolsó véres husczafatokat, melyek a főt még a törzshöz fűzték.

— **Életét a szeretőjéért.** Santi Helenának egy szép londoni ballerinának viszonya volt Brown kapitánynyal, egy angol hadihajó parancsnokával. Jóllehet, hogy Angliában hölgyek látogatása a hadihajókon szigoruan tiltva van s a hajó kapitányának rangvesztését is vonhatja maga után, Borown kapitány mégse birt ellenállni a vágynak, hogy szép kedvesét magával vigye hajójára. A szép leány épen a kapitány cabinjában volt, a mikor egyszerre belépett egy matróz és jelentette, hogy a főparancsnok épen most lépett a hajó fedélzetére szemlét tartani. A kapitány elsápadt, de Santi k. a. megragadta a kezét és csak annyit mondott: „Legyen nyugodt, én nem leszek szerencsétlenségének okozója!" Ezzel ismételten megölelte kedvesét s mielőtt még ez megérthette volna, hogy a lány mit akar, Santi k. a. kivetette magát az ablakon a nyilt tengerbe. A hullámok rögtön összecsaptak feje fölött. Mikor az admirál rögtön ezután a cabinba lépett, a kapitányt ott találta ájultan elterülve a pamlagon. Mikor visszanyerte eszméletét, elmondta a szomoru történetet e kis ballerina szerelméről.

— **Rövid hirek.** A király Ő Felsége és vendégei Stiriából visszatértek Bécsbe. — Albert szász király Bécsből hazautazott. — Pállik, a volt állat-festő, jelenleg Olmüczben — énekel elég jó sikerrel. — Weidhafenben közelébb egy öreg pár aranylakodalmát ülte meg, melyen jelen volt az is, ki az esküvőn — vőfélyük volt. — Triesztben az utolsó 24 óra alatt 8 ember betegedett és egy halt meg cholerában. — Bucher Lothar, Bismarck hü tanácsosa, megvált a birodalmi cancellári hivataltól. — Berlinben hétfőn tartották meg a Liszt emlékére rendezett hangversenyt. — Nabel Alfréd a dynamit feltalálója, ujabb robbanó szert fedezett fel. — A madridi püspök gyilkosa, Galeota pap, halálra itéltetett.

SZINHÁZ.

„Egy csepp méreg".

(Vigjáték négy felvonásban Blumenthal Oszkártól. Először adták az aradi szinházban október 11-én.)

Voltakép egy émelygős rührstück, melynek vékony keretében vigjátéki alakok járnak-kelnek, hogy a publicummal a képtelen meset s a kéytelenebb főszemélyeket felejtessék. A mai est után itélve, ez még összevágó, szabatos előadással is csak részben sikerülhet: a szinészek, mint mondani szokás, „jobb ügyre méltó" áldozatkészséggel és buzgalommal fáradtak azon, hogy az üres szappanbuborékról elhitessék, hogy igaz gyöngy.

A darab cselekvénye, ha ugyan szabad itt e szót használni, következőkép foglalható össze. Megindul egy politikai mendemonda, valamely nemzetközi kalandor botrány-czikke útján; ez traktáltatik három felvonáson át, aztán rectificáltatik oly személy által, ki csak a negyedik felvonásban jelenik meg, hogy az általa, vagy inkább apja által elkövetett hibát jóvátegye. Más szóval: Wahlberg grófot, aki egy duodez német fejedelemség minisztere volt, rágalmazza egy Daska nevü jött-ment muszka gróf, ki a darabban meg sem jelenik, s kivel, századunk materiális haladásának legnagyobb dicsőségére, csak telegraph segitségével érintkezünk. Rágalmazza pedig azzal, hogy elárulta azt a szövetséget, melyet ura Ausztriával kötött volt, s ily módon segitett kielégiteni a német sas étvágyát, mely a mesebeli herczegséget gyomrába temette. Wahlberg, természetesen, ártatlan, mint a ma született bárány, s minthogy a szövetségről csak ő és ura birtak tudomással, kisül végre is, hogy maga a herczeg árulta el háta mögött a szövetséget, s dobta kis országát áldozatul a birodalmi dicsőség oltárára. Erről a nagy német dicsőségről és önfeláldozásról aztán szép phrasisokat hallunk a herczeg fiának szájából, a ki a darab végén ünnepélyesen rehabilitálja a grófot, s egyszersmind bocsánatot kér tőle a maga és apja számára, ki a borzasztó gyanut leghivebb szolgáján engedte száradni évekhosszat, s meghalt a nélkül, hogy a szövetség-árulás titkát valaha fölfedezte volna.

Wahlberg gróf tehát az árulás gyanujában él évek hosszu során, s mégis Daska gróf sujtja le azzal a czikkel, melynek facitját mindenki régen tudta volt. Ki ez a Daska gróf? Mivel bizonyitja a szörnyü vádat, mely egy egész családot erkölcsileg megsemmisit? Az elhalt és állitólag elárult herczeg fiának, Károly Emilnek szájából hallotta. Mily alkalomból? Mi okon? A herczeg talán bosszut akart állani trónja elvesztéseért? Nem. Hiszen ő maga is hive a birodalomnak, s a darab végén nagyhangu beszédet mond a német egység mellett. Tehát egy véletlenül elejtett szó inditja az egész bonyodalmat, mely semmikép meg nem magyarázható, melyet józan észszel felfogni, megfejtenilehetetlen. Ha az elhalt herczeg magasabb állam-raisonból azt akarta, hogy Wahlberg viselje az árulás odiumát, ha azt akarta, hogy árulás szinében tünjék fel a kis herczegség mediatizálása; ha minden áron bünbakot keresett: mért nem lancirozta e gyanut előbb, s ha igen, miért maradt el végzetes hatása Wahlbergékre nézt akkor? midőn az események még friss emlékezetben voltak, mikor a kis állam ügyével legélénkebben foglalkozott e közvélemény. Vagy bünös Wahlberg a közvélemény előtt, s akkor a pamphlet senkinek se mond ujságot, és Wahlberg családját nem érheti most oly elementáris erővel a közmegvetés, mely mindjárt elein ránehezült; vagy nem bünös, s akkor nincs tárgya az egész komédiának; akkor ugy az elhalt herczeg, mint Károly Emil magatartása érthetetlen és, természetesen, a Lothar mentő szerepe is fölösleges.

A mese valószinütlenségét, képtelenségét nem tekintve, maga a tárgy, mivolta szerint, olyan, mely nem kelthet drámai érdeklődést. Az egész egy status-actio, melyet felbolygatnak halottaiból, hogy megijeszszen egy jámbor Geheimrath-ot, aki minden áron el akarja hitetni velünk, hogy a Brutusok nemzetségéből való, s büszkén szavalja Horatiust:

Justum et tenacem propositi virum . . .

Drámában az érdeklődés középpontja nem lehet politikai actio; mi a sziv küzdelmeit, az emberi szenvedélyek hullámzásait akarjuk látni, s jobban érdekel bennünket egy pásztor leány szerelmi búja, mint a legmélyebb államférfiui bölcselkedés. Van ugyan itt nem is egy, hanem két szerelmi intrica; de az egyik egészen epizódicus, a másik meg egyátalán nem tud kifejlődni, mert Lothár szerelméről Bertha négy felvonáson keresztül tudomást sem vesz, s a köztük levő — nem tudom miféle — viszonynak mindössze az az eredménye, hogy Bertha megajándékozza Lothárt — férje arczképével s helyet ad neki a családi kandallónál.

Nem tudjuk eldönteni, fajankónak tartja-e Lothárt ez a Bertha, hogy azt hiszi, ennyivel megelégszik; vagy önmagát véli oly idealis magaslaton, melyhez profán érzéssel hozzáférni lehetetlen. Elég az hozzá, Lothár, ki stoikus nyugalommal várta az események fejlődését, egyszerre csak kisüti az apja régi irataiból Wahlberg ártatlanságát, s jutalmul megkapja Bertha — szerelmét talán? nem: Bertha barátságát, azzal a gunymosolylyal, mely azt látszik mondani: „ezt ugyan letöztem!"

Ne sajnáljuk szegény Lothár kudarczát; mert ha jól meggondoljuk, mit is tehetett volna mást? Ha árát szabja a kiböngészett papirosnak, gyalázatos dolgot mivel, s egész megvetésünk sulya nehezedik reá. Igy egyszerüen megtér, a mi a bibliában nagyon szép dolog, de a drámában, egy Lothár-féle jellemről, alig hihető. Maradt még egy harmadik mód is: fellépni a papirossal, de a Bertha utáni vágy nélkül. Hanem igy aztán Lothárt nehéz lett volna a drámába belé keriteni.

Elismerjük, hogy a szerző tanult valamit a francziáktól, a könnyed dialogot, melyből néhol kivillan a szellem; de a legtöbbször csak a német „Urwitz"-czel van dolgunk, olcsó élczekkel, afféle szellemi china-ezüsttel, mely megcsalja a gyakorlatlan szemet. A hazafias áradozások a nagynémet dicsősségről, a franczia-német háboru emlegetése, bizonnyal, tetszett a német közönségnek; de, mondhatjuk, ez a harsánykodás nem épen fölemelő érzést kelt oly közönség szivében, mely a francziákkal ép oly erősen rokonszenvez, a mily erősen utálja a német izléstelenséget, pedanteriát és mindent letipró gögöt, mely velünk szemben is elégszer nyilatkozott.

Az előadásról átalában jót mondhatunk, ámbár gyakran kitünt, hogy a szerepek nem voltak eléggé betanulva, még a főszereplők által sem. Szeretnők, ha ez nem fordulna elő többé; hogy efféle hanyagság mennyit árt egy szintársulat jó hirnevének, azt Krecsányi jól tudja, tapasztalásból. Egy perczig se gondoltunk ugyan arra, hogy az előadás megmenti a darabot, de vártuk legalább, hogy nem fogja untatni a közönséget. Az első felvonás meglehetős vontatva ment; a többit is élénkebben, gyorsabb tempóban kellett volna lepergetni, hogy — nem a darabnak — az előadásnak tisztességes siker jusson osztályrészül. Czanyuga Emma (Hertha) ugyanabban a páros jelenésben (III. felv.) ért el zajos hatást, mely Márkus Emilia játékának is fénypontja. A kiélt s életunt gavallér megtéritése egy angyali lény szüzi tisztasága által: oly problema, mely a nagy müvészt is ugyancsak megpróbálja. Hogy Czanyuga Emmának a jelenés alaphangját sikerült eltalálni, hogy hangjával, tekintetével, gestusaival meg tudott győzni bennünket: arra bizonyság a tapsvihar, mely a felvonás végén ujra meg ujra felhangzott.

Igen kedves pár volt Havas Aranka (Liddy) és Császár (Bruno). Az ő szerelmök egy friss oázis a darab homokpusztáján; egy gyönyörüséges idyll, belécsusztatva egy unalmas vezérczikk columnáiba. — Kivülök Makó (Brendel), Peterdy (Ervin) és Somló (Lothár) arattak még tapsokat, és Sárdi (Wahlberg) mulattatta a közönséget, falábon járó szörnyü méltóságával s azzal az éneklő, kimért hanghordozással, melyet bizonyos praedicatorok honositottak meg a szószéken. A vig elemet képviselte Fenyéry is (Fabricius), ki nem tudott felül emelkedni egy udvarias borbély modorán, ki nagyképü alázatossággal és fontoskodással ajánlja clienseinek a legujabb cosmeticus szereket.

G—s.

Arad városi szinház.

Folyó sz. 12. 1. kisbérlet. 10. szám

Szerda, 1886. októberhó 13-án,

BOCCACCIO.

Operette 3 felvonásban.

Kezdete 7, vége 10 órakor.

Irodalom és müvészet.

— **„Paraszt-kisasszony."** A népszinház „Paraszt-kisasszony" czimü 3 felvonásos népszinmüvet fogadott el Berczik Árpádtól. Berczik minden évben gyarapitja a népszinház müsorát egy-egy ujabb müvel. A darab novemberben kerül szinre.

— **„Gazdasági Mérnök."** A müvelő gazdaközönség figyelmét időszerünek tartjuk felhivni a Gonda Béla által 10 év óta lankadatlan buzgalommal szerkesztett és kiadott „Gazdasági Mérnök" czimü gazdasági és müszaki heti lapra, mely mint a gazdasági technika egyetlen magyar szakközlönye máris sok hasznos szolgálatot tett a magyar mezőgazdaság ügyének. A müvelt és haladni vágyó gazda minden számában találhat oly hasznos utmutatásokat, gépezeti vagy épitkezési stb. szerkezeteket, melyeket gazdaságában haszonnal alkalmazhat, vagy a melyekből sok dologban alapos és gyakorlati tájékozást merithet. Tanusitja ezt a „Gazdasági Mérnök" legutóbbi száma is, mely a következő gazdag és változatos tartalommal jelent meg: Korizmics László (arczképpel s Korizmicsnak a lap szerkesztőjéhez 1881-ben intézett levelével.) A kendermag termelése ügyében. Bakay Nándortól. — A fák ültetéséről (2 ábrával). Széna-rakó (1 ábrával), A világosság és az istálló hőfokának befolyása a hizómarhák táplálására. Lazacz- és pisztránglétrák (6 ábrával). Tehénistálló padlás nélkül (4 ábrával). Fenyőfa festése barna szinre. Kisérlet kendertörő-gépekkel. Ócska czipők felhasználása. Márvány tisztitása. Önmüködő gabnamérleg (3 ábrával). Palaczk-tisztitó (2 ábrával). Szénásszekér-állvány (3 ábrával). Az amerikai malomipar. Uj cséplőgép (3 ábrával). Malátatisztitó gép (1 ábrával).

A „Gazdasági Mérnök" megjelenik minden vasárnap, gazdagon illustrálva. Előfizetési ára: Egész évre 10 frt, félévre 5 frt.

A „Gazdasági Mérnök" társlapját képezi a „Vizügyi Közlöny", mely mint egyuttal a Tiszavölgyi Társulat hivatalos közlönye, hivatva van összekötő kapcsot képezni az egyes vizrendező társulatok müködése közt s ezenkivül a vizrendezés és vizhasználat s a hajózás és vizi forgalom érdekének képviselete és előmozditása által hasznos szolgálatot van hivatva tenni vizi ügyeink helyes irányu fejlesztése terén. — A „Vizügyi Közlöny" előfizetési ára egész évre 10 frt, fél évre 5 frt. A „Gazdasági Mérnök" és a „Vizügyi Közlöny együtt, egész évre (20 frt helyett csak) 15 frt, fél évre 7 frt 50 kr. Előfizetéseket a jövő évre a kiadóhivatal (Budapest, IV. só-utcza 6. szám) már most elfogad; azoknak, akik legalább egy félévre most előfizetnek, a lapot januárig ingyen megküldi.

KÖZGAZDASÁG.

Szüret, philloxera.

Világos, okt. 11,

Az idei szüret a gazdaközönség és a szőlőbirtokosság nem nagy megelégedésére és szokatlan gyorsan végződött. Hol más években 15—20 munkás végezte a szüretet, az idén 5—10-nek volt munkája, a sorok közt ugyancsak haladtak a munkások, mert kevés volt a szedni való. Galsa, Muszka, Magyarád és Pankotán a tavalyi termésnek egyharmada, több esetben fele van.

A galsai szőlőhegyen az elöljárókhoz érkezett jelentés szerint, az Ackermann-féle Troli Miska néven ismert szőlőben állitólag philloxera van; az elöljáróság az esetet a hatóságnál a szakszerü vizsgálat megejtése véget bejelentette.

L—ő.

Vegyes közlemények.

— **A magyar államvasutak** negyvenedik heti bevételeinek kimutatása: 1886. okt. 1-től okt. 7-ig: utasok száma 123,520, árúk 183,746 tonna, bevétel 865,500 frt, 1885. hasonló szakában 840.100 frt, tehát ez idén több 25,400 frttal; — 1886. január 1-től október 7-ig: utasok száma 4.414,721, árúk 5.602,040 tonna, bevétel 24.951,050 frt, 1885 hasonló szakában 24.823,381 frt, tehát ez idén több 127,769 frttal.

Szeszüzlet.

(Október 12.)

B. Készáru nagyban 27.50—75, kicsinyben 28.25 hordó nélkül per 100 liter %.

Budapesti gabnatőzsde.

(Okt. 12.)

Változatlan csendes, 15000 mm. forgalom. Tavaszi buza 9.15—9.17, őszi buza 8.72 8.74, uj tengeri 6.26—6.28, tavaszi zab 6.62 6.64, őszi zab 6.28—6.30.

Budapest, október 12. (Az „Aradi Közlöny" eredeti távirata.) Az esti tőzsde zárlati árfolyamai: Magyar aranyjáradék 103.72, magyar papirjáradék 92.75, magyar hitelbank 288.75, osztrák hitelbank 279.30, London 125.15, Páris 49.40.

Hivatalos árfolyam

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1886. év októberhó 12-én.

Magyar aranyjáradék 6 sz.	—.—
Magyar aranyjáradék 4 sz.	104.25
Magyar papirjáradék 5 sz.	92.90
Magyar vasuti kölcsön	152.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1. kib.	100.50
Magyar keleti vasuti államkötvény 2. kib.	127.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 3. kib	117.—
Magyar földtehermentesitési kötvény	104.25
Magyar földtehermentesitési kötv. záradék	104.25
Temes-bánáti földtehermentesitési kötvény	104.25
Temes-bánáti földtehermentesitési köt. zár.	104.25
Erdélyi földtehermentesitési kötvény	104.25
Horvát-szlavon földtehermentesitési köt.	104.25
Magyar szőlődézsmaváltsági kötvény	99.—
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	121.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy	124.50
Osztrák járadék papirban	83.85
Osztrák járadék ezüstben	84.75
Osztrák járadék aranyban	115.75
1860-iki osztrák államsorjegy	140.—
Osztrák-magyar bankrészvény	867.—
Magyar hitelbankrészvény	289.75
Osztrák hitelintézeti részvény	281.—
Cs. és kir. arany	5.92
Ezüst	—.—
20 frankos arany (Napoleond'or)	9.90
Német brodalmi márka	61.25
London (3 havi váltókért)	125.15
20 markos	12.24

IDEGENEK NÉVSORA.

(Október 12.)

Fehérkereszt-szálló. Czeveczky F., birt., Apátfalva. Szalády J., birt., Hatvan. Pollák H., birt., Miskolcz. Dr. Ágay A., lapszerkesztő, Bpest. Glückmann N., vendéglős, Versetz. Hacker C., nevelő, Brassó. Fuchs D., utazó, Bpest. Bromeisel A., utazó, Bécs. Reiter E., utazó, Bécs.

Nádor-szálló. Beöthy János, birt., Arad. Dr., Schmetanovits N., orvos, Battonya. Vay György, gazdatiszt, Debreczen Niedermayer J., kántor, Elek. Grünberger J., bérlő, Józsáshely. Bienenstock M., keresk., Buttyin. Leopold R., keresk., Szeged. Folly János, kereskedő, Pécska. Paulovits C., keresk., Pankota.

Háromkirály-szálló. Istvánfy Gy., birt., Szemlak. Papp Tódor, jegyző, Szt.-Anna. Argyelán Gábor, jegyző, Galsa. Vanics Károly, jegyző, Simánd. Hornung S., keresk., Zsebely

Aranykulcs-szálló. Lánczy Pál, szinigazgató, Világos. Reis István, keresk., Kétegyháza.

Aranycsillag-szálló. Vinczen Raviczka, főzőnő, N.-Ag.

Aranyszarvas-szálló. Opris Pál, tanuló, Czeba.

Felelős szerkesztő: **Hindy Árpád.**

Közlekedés.

A vonat

	ind. Aradról		érk. Aradra	
Csabai vegyesvonat	regg.	6 20	d. u.	6.28
Budapesti személyvonat	d. u.	12.31	d. u.	4.10
„ vegyesvonat	este	9.17	regg.	5.45
Erdélyi vegyesvonat	regg.	6.15	este	8.42
„ személyvonat	d. u.	4.30	d. e.	11.45
Temesvári vegyesvonat	regg.	6.05	regg.	9.27
„ „	d. u.	5.48	este	8.10
Borossebesi vonat	regg.	6.25	regg.	9.28
„ „	d. u.	4.25	este	7.17
Szegedi személyvonat	regg.	4.30	regg.	8.14
„ „	d. u.	12.10	este	8.47
A radnai omnibusvonat	este	7.04	éjjel	10.38

Nyilttér.*)

Aradról Budapestre történt áthelyeztetésem folytán el nem mulaszthatom, hogy mindazon jó barátaimnak és ösmerőseimnek, kiktől személyesen bucsut nem vehettem, ezen uton egy Istenhozzádot ne mondjak, kérvén őket az irántam tanusitott jó indulatuk további fentartására.

Klammer Rezső.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a Szerk.

82

CACAO
és
CHOCOLADE

VICTOR SCHMIDT & SÖHNE

melyek az első bécsi konyhamüvészeti kiállitáson a legmagasabb dijjal, a kitüntetési oklevéllel lettek megjutalmazva, csak hatóságilag beiktatott védjegyünk és czégünk alatt valódiak. Kapható minden hirneves kereskedő urnál és csemegekereskedőnél, **Aradon**

ELIAS ARMIN urnál.

Vidékre postai utánvétellel küldetnek szét.

Victor Schmidt & Söhne,

cs. kir. orsz. enged. gyárosok.
Gyár és központi szétküldési hely: **Bécs, V. Alleegasse, Nr. 48. (a déli vasut mellett.)**

Nagyon czélszerü

uj találmány.

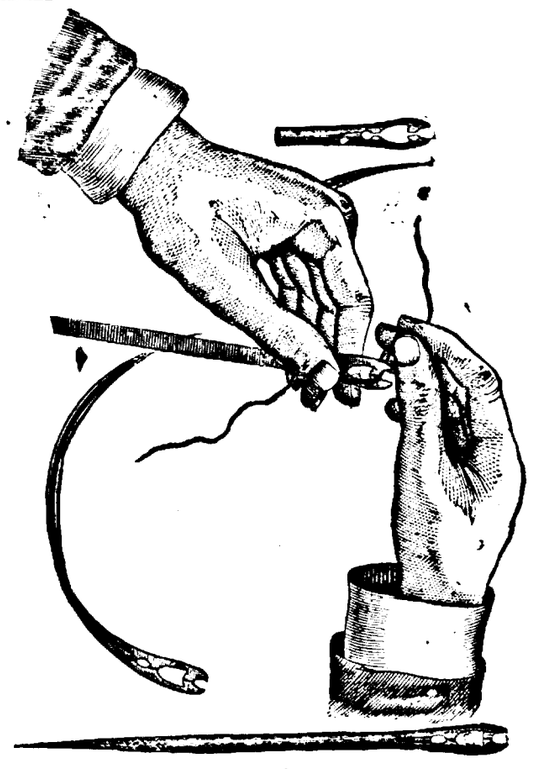

Az uj találmányu varrótük oly szerkezettel birnak, hogy azokba nemcsak minden gyenge látásu egész sötétségben is nagyon könnyen befüzhet, de még az egészen vak is legegyszerübb módon a czérnát befüzheti.

Ára egy levél, azaz 25 drbnak 30 kr.

Kitünő **szabászati ollók,** egyszersmint **szabójelző kerékkel** (mit Schneider-Radel) Ára **80 kr.**

Vidéki megrendeléseknél csomagolás nem számittatik.

ERNYEI GYULA,
a „Zöld papagályhoz", Aradon.

ROSENBLÜH II. és TÁRSA

Arad, Szabadságtér.

Női ruhák teljes elkészitését elvállaljuk.

A bekövetkezendő **őszi idényre** van szerencsénk a t. cz. közönség becses figyelmét

dúsan felszerelt raktárunkra

felhivni.

Szöveteink első rangu angol és franczia gyárosok gyártmányai, mindenkor

a divat ujdonságai

minden minőségben, ismert **olcsó árban.** 582—8.58

Nagy választék:

fekete terno, alapin, cachemir nemkülömben selyemszövetek és fekete divat-szövetekben, szines selyem diszek, plüschekben.

Továbbá:

valódi jó mosó cosmanosi barchentekben.

A fent soroltakon kivül felemlitjük még, hogy

Siegl János és társa első rangu gyárosok **vászon-raktárát** — **Schroll Benedek és fia** első rangu **chiffon-gyárosok raktárát**

birjuk és **gyári áron** árusitjuk.

Mindezeken kivül nagy raktár **jutte-szövet és függönyökben, szőnyegekben, berlini és posztó-kendőkben** s számos meg nem emlitett tárgyakban.

Ugyszintén dus választék kitünő minőségü **kész fehérneműekben.**

Női ruhák teljes elkészitését elvállaljuk.

Minták kivánatra bérmentve küldetnek,
s csakis ily uton szerezhetnek t. vevőink meggyőződést áruinkról.

Egy — a jegyzői teendőkben jártas — fiatal ember alulirottnál

alkalmazást nyerhet.

Szabadhely, 1886. okt. 10.

Konopán,
jegyző.

16370—886. Aradmegye alispánjától.

Árlejtési hirdetés.

Az Aradmegye részére 1887. év folyama alatt szükségelt iró- és világitási szerek szállitásának biztositása iránt, **1886. évi októberhó 29-én, d. e. 9 órakor** Aradmegye alispáni irodájában zárt ajánlatok melletti árlejtési tárgyalás fog tartatni.

Melyekkénti tárgyalásra vállalkozni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy 80 forint, illetve 50 forint bánompénzzel ellátott ajánlatukat, melyben az ajánlat árak szám és betüvel határozottan kiteendők, 1886 évi október 29-én d. e. 8½ óráig aradmegye alispánjához anynyival is inkább beterjesztessék, minthogy a későbben beérkezett ajánlatok felbontatlanul fognak visszaküldetni.

Záradékul megjegyeztetik, hogy az árlejtési feltételek és irószer minták addig is a megyei főszámvevő irodájában tekinthetők meg.

Aradon, 1886. október6-án.

630—2.2 **Ormos,** alispán.

Egy a

jegyzői teendőkben

jártas egyén, évi 150 frt fizetés s mosás és ágyneműn kivül teljes ellátás mellett azonnal alkalmazást nyerhet.

Ágris u. p. Ternova, 1886. október 9.

Lele István,
jegyző.

628—2.3

16460—1886. Aradmegye alispánjától.

Árlejtési hirdetés.

Aradmegye szegődvényesei részére 1887. évben szükséges ruházati illeték szállitásának zárt ajánlatok utjáni biztositása, a törvényhatósági bizottság által megállapitott 1887. évi költségvetés alapján, elrendeltetvén, a beérkezendő zárt ajánlatok elbirálása, s ennek folytán, a legkedvezőbb ajánlat elfogadása tekintetében tárgyalás **1886. évi október hó 29-ike d. e. 10 órakor** Aradmegye alispani irodájában fog eltartatni.

A ruházatot szállitani szándékozó, kötelező zárt ajánlatához, készpénzben vagy ovadékképes árfolyam szerinti állampapirokban 100 frt csatolni, az ajánlatot 50 krros bélyeggel ellátni, s azt f. év október 29-ik d. e. 10 óráig Aradmegye alispánjához beterjeszteni, mely ajánlatban kijelentendő, hogy vállalkozni szándékozó az árlejtési feltételeket ösmeri, s azoknak magát aláveti.

Mely ekkénti verseny tárgyalásra vállalkozni szándékozók azzal hivatnak meg, hogy az árlejtési feltételek, valamint hazai gyárból posztó és egyéb kelme-minták addig is a megyei főszámvevő irodájában tekinthetők meg.

Arad, 1886. évi október hó 6-án.

Ormos,
alispán.

629—2.2

A „Széchenyi irodalmi intézet"

papir-, iró-, és rajzszerkereskedésében (főtér, Neuman-ház),
következő különlegességek kaphatók:

1. **Excelsior tolltartók,** előkészülékkel, hogy hosszabb ideig csak egyszer kell tentába mártani a tollat, 8 krtól 50 krig.

2. **Tollkülönlegességek,** rondirás, rasztrirozás, kottaléniázásra stb.

3. **Automatic-ironok,** egy darab 30 kr; diszes gyöngyház kiállitással 1.10—1.20-ig.

4. **Japáni papir,** (elszakithatlan) értékes okmányok felvételére, ive 4 krtól 10-ig.

5. **Kiváló szép levélpapir,** 10—20—25—50—100 darab egy tokban, ugyanannyi boritékkal 10 krtól 2.50-ig.

Azonkivül bárminemü a papir-, iró- és rajzkereskedés szakmájába vágó tárgyak különösen **iskolai eszközök** sat.

A könyvkötészethez szükséges

mindennemü papirok és vásznak

jutányos áron kaphatók.

Hirdetmény.

Alulirt ezennel közhirré teszem, miszerint

1000 sertésnek

való kitünő

makkoltatást

bérbe adok.

Ternova, Aradmegye, 1886. október 10-én.

Winter János,
bérlő.

632—2.3

MÉNESI RÓZSA-SZÖLLŐ.

Naponta valódi friss rozskenyér kapható

SCHENK E.

ARADON.

Naponta friss valódi rozskenyér kapható.

Füszer- és csemege-üzlete Aradon, ó-városház épület.

Füszer- és csemege-üzlete Aradon, ó-városház épület.

Ajánl a közelgő szüreti idényre

Halakban:

Orosz szardiniát hordóban, **franczia szardiniát** olajban. **Friss vadász- és Mátyás-hering. Fiumei páczolt hering. Kelet-tengeri finom hering** dobozokban. **Anschovich füszerekben. Helgolandi rák** dobozokban.

Valódi **orosz és elbi**

Caviárt.

Husnemüekben:

Prágai és kassai sódar, finom **erdélyi szalámi.** Bolognai **Mortadella.** Naponta friss **párisi kolbász. Debreczeni és krakkói kolbász.** Finom **oldalas** és

paprikás szalonna.

Naponta friss

bécsi és frankfurti tormás-kolbász.

Sajtokban:

Ementhali, groyi, gorgonzola, hagenberger, Rochefort, limburgi, teitenaui, hollandi-eidami. parmai, franczia

IMPERIAL

Trappista-zárdai sajt, liptói turó

kimérve és kis bödönökben.

Csakis valódi öreg angol ananasz-, kuba és brazilia rum.

Finom zamatu chinai és orosz theák.

A hires eredeti Dobos- és Pischinger-féle torta lerakata.

Franczia és hollandi liquerek, szeremi silvorium, cognac és finom ó-borovicska.

Ürmös borhoz való füszerek és jó erős szöllő-taposó zsákok.

Olcsó árakat és pontos kiszolgáltatást biztositva — magamat a tisztelt közönség és nagyrabecsült vevőim pártfogásába ajánlva

kiváló tisztelettel:

SCHENK E.

597—7.7 **Gyergyó-szt-miklósi csemege-sajt.**

Minden postai vagy vasuti megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

A valódi franczia imperial-sajt főraktára. 12 drb vételnél ára 2 frt.